

AIÖK hakkında kısa bilgiler



**Avrupa İşkencenin ve
İnsanlık dışı veya Onur kırıcı
Ceza veya Muamelenin
Önlenmesi Komitesi (AIÖK)**

COUNCIL OF EUROPE



CONSEIL DE L'EUROPE



Avrupa'da, özgürlüklerinden yoksun bırakılmış insanlara karşı kötü muamelenin önlenmesi

■ AIÖK özgürlüklerinden yoksun bırakılmış insanların nasıl bir muameleye tabi tutulduklarını değerlendirmek üzere gözetim yerlerine ziyaretler düzenlemektedir. Gözetim yerleri, ceza ve ıslahevleri, polis karakolları, yabancı uyruklu mültecilerin tutulduğu merkezler ve psikiyatri hastaneleri, sosyal bakımevleri vs. gibi yerleri içermektedir.

■ Sözleşme uyarınca, AIÖK heyetlerinin gözetim yerlerine sınırsız erişim ve buralarda herhangi bir kısıtlamaya tabi olmaksızın dolaşma hakları vardır. Özgürlüklerinden yoksun bırakılan kişilerle özel görüşme yapabilirler ve bilgi verebilecek konumda olan herkesle serbestçe iletişim kurabilirler.

■ AIÖK her ziyaretten sonra ilgili Devlete ayrıntılı bir rapor gönderir. Bu raporda AIÖK'nin bulguları, önerileri, görüşleri ve bilgi istekleri yer alır. AIÖK aynı zamanda bu raporda ele alınan konularla ilgili ayrıntılı bir cevap da talep eder. Bu raporlar ve verilen cevaplar, ilgili Devletlerle oluşturulan sürekli diyalogun da bir parçasıdır.

■ AIÖK'nin açık şekli, "Avrupa İşkencenin ve İnsanlık Dışı veya Onur Kırıcı Ceza veya Muamelenin Önlenmesi Komitesi"dir. Burada iki konu vurgulanmaktadır: birincisi, Avrupa'yı kapsamaması, ve ikincisi de sadece "işkence"yi değil, "insanlık dışı veya onur kırıcı muamele ve ceza" olarak nitelendirilebilecek tüm durumları kapsamamasıdır.

Bir ziyaretler sistemi

■ Ziyaretler genellikle birkaç AIÖK üyesinden oluşan heyetlerce gerçekleştirilir ve heyet mensuplarına Komite'nin Sekreteryası ve gerektiğinde uzmanlar ve tercümanlar eşlik eder.

■ AIÖK heyetleri düzenli aralıklarla ziyaretler düzenlediği gibi (genellikle dört yılda bir), gerekli durumlarda ilave "ad hoc" ziyaretler de yapabilir.

■ Komite ziyaret düzenleme niyetini ilgili Devlete bildirmek zorundadır. Bildirimden sonra AIÖK heyeti özgürlüklerinden yoksun bırakılmış insanların bulunduğu herhangi bir yere, herhangi bir zamanda gidebilir.

İşbirliği ve gizlilik

■ İşbirliği ve gizlilik ilkeleri AIÖK'ni oluşturan uluslararası sözleşmede yer almaktadır.

- ▶ Ulusal makamlarla işbirliği AIÖK'nin çalışmalarının en can alıcı noktasıdır, çünkü amaç bir Devleti yapılan istismarlar nedeniyle kınamaktan ziyade, özgürlüklerinden yoksun tutulan kişilerin korunmasıdır.
- ▶ AIÖK'nin çalışmalarının bir başka özelliği de gizliliğidir: Komitenin bulguları, raporları ve hükümetlerin verdiği cevaplar ilke olarak gizlidir. Ancak, AIÖK'nin çalışmalarıyla ilgili pek çok husus kamu alanında yer almaktadır.

Yayınlar

- ▶ Devlet AIÖK'nin raporunun, kendi cevabıyla birlikte yayınlanmasını isteyebilir. Şu ana kadar, Devletlerin çoğu söz konusu raporların yayınlanması yolunu tercih etmişlerdir.
- ▶ Eğer bir ülke işbirliğinde bulunmaz ve Komite'nin tavsiyeleri ışığında gerekli iyileştirmeleri yapmayı reddederse, AIÖK bir kamu açıklaması yapmaya karar verebilir.
- ▶ Ayrıca, AIÖK her yıl genel bir faaliyet raporu hazırlar ve yayınlar.

AIÖK'nin yapısı

- ▶ AIÖK'nin üyeleri, çeşitli mesleklerden gelen bağımsız ve tarafsız uzmanlardır. Örneğin, aralarında avukatlar, tıp doktorları ve cezaevi ve emniyet kuvvetleri konularında uzman olan kişiler bulunmaktadır.
- ▶ Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi her ülkeyi temsilen bir üye seçer. Ancak üyeler görevlerini Devlet temsilcileri olarak değil, bireysel yetenekleri çerçevesinde yürütürler. Komite üyelerinin tarafsızlıklarını daha da güvence altına almak üzere, "ulusal" üyeler kendi ülkelerine düzenlenen denetim ziyaretlerine katılmazlar.
- ▶ AIÖK Sekreteryası Avrupa Konseyinin bir parçasını oluşturur.

Ön Bilgiler

- ▶ AIÖK, Avrupa Konseyinin 1989 yılında yürürlüğe giren, İşkencenin ve İnsanlık Dışıya da Onur Kırıcı Ceza Veya Muamelenin Önlenmesine Dair Avrupa Sözleşmesi uyarınca kurulmuştur.
- ▶ AIÖK Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin, "Hiç kimse işkenceye, insanlık dışı ya da onur kırıcı ceza veya muameleye tabi tutulamaz" şeklindeki 3. Maddesine dayanır.
- ▶ AIÖK bir soruşturma kurumu olmamakla birlikte, özgürlüklerinden yoksun bırakılmış insanları işkenceye ve diğer tür kötü muameleye karşı korumaya yönelik yargı dışı bir mekanizma sağlamaktadır. Böylece Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin yargı görevini tamamlamaktadır.

Onay

- ▶ Sözleşme bugüne kadar Avrupa Konseyi'ne üye 47 Devlet tarafından onaylanmıştır.
- ▶ Sözleşme Avrupa Konseyi üye ülkelerinin imzasına açılmıştır. Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi, üye olmayan ülkeleri de sözleşmeyi imzalamaya davet edebilir.



İlave başvuru dokümanları

- ▶ AIÖK web sitesinde yer alan, AIÖK ziyaret raporları, hükümetlerin cevapları, kamu açıklamaları ve genel raporlar.
- ▶ AIÖK özgürlüklerinden yoksun bırakılan insanlara muameleye ilişkin standartlar geliştirmiştir. Bu standartların bir özeti, "AIÖK standartları" adlı broşürde yayınlanmıştır.
- ▶ AIÖK'nin yetki ve sorumlulukları ve çalışma yöntemleriyle ilgili ayrıntılı bilgi "İşkencenin ve İnsanlık Dışı ya da Onur Kırıcı Ceza Veya Muamelenin Önlenmesine Dair Avrupa Sözleşmesi"nde ve bu sözleşmenin Açıklayıcı Raporunda yer almaktadır.

Ek bilgi için:

Secretariat of the CPT
Council of Europe
F-67075 Strasbourg Cedex
Fransa

Internet: www.cpt.coe.int
E-mail: cptdoc@coe.int
Tel.: +33 (0)3 88 41 39 39
Fax: +33 (0)3 88 41 27 72



PREMS 109815

TUR

www.coe.int

Avrupa Konseyi Avrupa kıtasının önde gelen insan hakları kuruluşudur. Kuruluşun 47 üyesinin 28'i Avrupa Birliği üyesidir. Tüm Avrupa Konseyi üyeleri insan hakları, demokrasi ve hukukun üstünlüğünü korumaya yönelik Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesini imzalamıştır. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Sözleşmenin üye ülkelerdeki uygulamasını denetler.

COUNCIL OF EUROPE



CONSEIL DE L'EUROPE